

Healthy Printing Charter

1. Introductie

Van boekdrukkunst tot digitale druk; de druktechniek kent een lange geschiedenis. Om haar relevantie te borgen voor de toekomst, moet de industrie verder evolueren door middel van innovaties die bedrijfs- en productprestaties verbeteren. Een belangrijke slag kan gemaakt worden op het gebied van milieu-impact. Al jaren worden er op het gebied van milieuprestaties en sociale aspecten maatregelen getroffen om negatieve impact te verminderen, maar van het ontwikkelen van meetbare positieve, herstellende impact is nog geen sprake.

Deze *Healthy Printing Charter* is ontwikkeld om drukmethoden die gezond zijn voor mens, milieu en economie te stimuleren en te versterken. Het doel is niet enkel het minimaliseren van negatieve impact, maar het bereiken van structurele, positieve impact. Gezond drukwerk ('Healthy Printing') biedt niet enkel voordelen voor de gebruiker die in aanraking komt met drukwerk, maar heeft ook tot doel een zo hoogwaardig mogelijke recycling voor de circulaire economie te realiseren. Koplopers in onder meer Nederland, Duitsland en Oostenrijk, brengen 'Healthy Printing' inmiddels in de praktijk. Het is van belang om van elkaar te leren en deze goede voorbeelden te verspreiden. Op die manier kan 'Healthy Printing' succesvol worden opgeschaald.

2. Context en Scope van het Charter

Een product dat papier, inkt, additieven, en printproces op zodanige wijze combineert dat het een positieve impact heeft voor mens, milieu en economie, en dus als 'gezond drukwerk' kan worden beschouwd, bestaat vooralsnog alleen in nichemarkten. Het is zaak om dit soort producten verder te ontwikkelen en het marktaandeel te vergroten. De partijen die dit Charter ondertekenen stellen zich als doel om hier naar toe te werken. Individuele componenten, zoals gezonde inkt, zijn reeds beschikbaar en vormen daarmee een goed begin.

Het Charter heeft betrekking op bedrukt papier, karton, kartonnen (bij)producten en kunststoffen (indien gebruikt als coating).

Het Charter is ook bedoeld als *richtlijn* voor het bedrukken van andere materialen en in opkomst zijnde ontwikkelingen zoals 3D printen met papier en cellulose.

3. Doel van het Charter

Dit Charter is een eerste stap richting het opschalen van gezond drukwerk door transparante, meetbare en betrouwbare criteria te omschrijven waarmee stakeholders direct aan de slag kunnen.

Stakeholders krijgen inzicht in best practices en hoe zij deze efficiënt en effectief kunnen toepassen binnen hun eigen context.

De doelen van het Charter zijn:

- A. Het actief stimuleren van maatregelen en processen in de printindustrie die een **positieve impact** hebben op mens, milieu en economie. Bijvoorbeeld; het verbeteren van de kwaliteit van papierstromen en restfracties in het recyclingproces.
- B. Het definiëren van nieuwe kwaliteiten van printproducten om deze vervolgens kwantitatief op te schalen.
- C. Het ondersteunen van de ontwikkeling van roadmaps met meetbare en transparante doelen (en tijdlijn), zodat de voortgang goed kan worden gemonitord.

4. Intenties

U hoeft niet nu al perfect te zijn om dit Charter te ondertekenen! Het gaat juist om de intentie een verbetertraject in te zetten en meetbare resultaten te bereiken op de verschillende doelstellingen die hieronder uiteen zijn gezet.

Deze doelstellingen zijn van toepassing op verschillende partijen in de keten, en legt de nadruk op onderlinge samenwerking. Bijvoorbeeld: niet iedereen heeft de middelen om bedrukte producten te traceren door de verschillende gebruiksfases. Maar iedereen heeft wel de middelen om bij het inkopen van drukwerk of verpakkingen aan de leverancier te vragen of zijn producten getraceerd kunnen worden. Het ondertekenen van dit Charter verplicht u dus niet om alle activiteiten mbt gezond drukwerk zelf uit te voeren, maar doet wel een appel op u om actief partners te betrekken bij de transitie.

Ondergetekenden zetten zich in voor de volgende subdoelstellingen:

4.1. Charterdoelen

Het ondersteunen van de productie van hoogwaardige bedrukte producten, die in staat zijn aan ecosystemen de grondstoffen terug te geven die nodig zijn om nieuwe grondstoffen te produceren.

Om dit te realiseren onderschrijven de ondergetekenden de volgende principes;

- Stakeholder networks zijn van fundamenteel belang voor de ontwikkeling of verbetering van criteria voor ontwerp en inkoop, printproces en recycling, en het ontwikkelen van best practices;
- Elk benodigd ingrediënt of materiaal voor bedrukt papier is een nuttige biologische of technische grondstof voor andere producten en processen;

4.2. Biocompatibiliteit als Kwaliteitsinnovatie

Veel materialen (zoals papier en kunststoffen) en chemicaliën (zoals drukinkten en oplosmiddelen)

die worden ingezet tijdens de productie, het bedrukken en recyclen van papier, zijn niet 'compatibel' met biologische systemen vanwege toxische componenten. Materialen en chemicaliën zijn **biocompatibel** als ze niet schadelijk zijn voor ecosystemen, veilig kunnen worden opgenomen in natuurlijke processen (of nieuwe producten), en als voedingsstof kunnen bijdragen aan bodemherstel.

Ondergetekenden van het Charter beschouwen **biocompatibel** drukwerk als een innovatie om de kwaliteit van producten, maar ook hun concurrentievermogen te verbeteren. Zo creëren *biocompatibel* producten meer klantenvertrouwen, minder aansprakelijkheidsrisico's en minder noodzaak voor regelgeving. Bovendien ondersteunen zij natuurlijke processen die noodzakelijk zijn voor de productie van nieuwe grondstoffen voor drukwerk.

4.3. Transparantie

De intenties en activiteiten zullen door de deelnemers worden gecommuniceerd richting een breed publiek om daarmee hun ambitie én commitment aan te tonen. Dit draagt bij aan hun geloofwaardigheid en maatschappelijke waardering.

4.4. Samenwerking Tussen Partijen

De deelnemers spannen zich in om partners in de drukwerk- en papiersector te stimuleren bij te dragen aan de Healthy Printing doelstellingen: bosbouwers; fabrikanten van papier, karton en drukinkt; leveranciers van hulpchemicaliën (additieven); drukkers; verpakkingsproducenten, recyclingbedrijven; onderzoeksinstituten; adviseurs; ontwerpers; detailhandelaren; klanten; NGO's en regelgevers die betrokken zijn bij de industrie.

4.4.1. Betrekken van Stakeholders

Duurzaamheidslabels zijn een goed begin, maar de ambitie van dit Charter reikt verder. De deelnemers nemen zich voor hun stakeholders (waaronder consumenten) te betrekken door het verhaal te vertellen over hun producten en hoe deze steeds verder verbeterd worden aan de hand van Healthy Printing doelstellingen, KPI's en roadmaps.

4.4.2. Tracking & Tracing

Ondergetekenden erkennen dat toegewezen inzamelings- en terugwinsystemen voor geoptimaliseerde papierproducten de kwaliteit van de grondstof hoog houden. Het doel is om dit te bereiken door Tracking & Tracing methodes te testen, om de business case te bepalen. Het zal tijd kosten om de technische en financiële structuur hiervoor te implementeren, maar er zijn al mogelijkheden & technologieën om het proces te ontwikkelen.

4.5. Meetbare doelen stellen

4.5.1. Geverifieerde Voortgang

Deelnemende partijen moedigen hun leveranciers en klanten aan om drukwerk toe te passen waarbij meetbare vooruitgang is geboekt richting Healthy Printing. Dit wordt aangetoond door een transparante validatiemethode (zoals certificering).

4.5.2. Productie en Inkoop

Producerende en inkopende deelnemers zetten zich in voor de productie en inkoop van producten met 100% gedefinieerde ingrediënten, die veilig kunnen worden gerecycled, kunnen worden verbrand zonder uitstoot van schadelijke stoffen, of kunnen worden gecomposteerd. Dit alles volgens transparante criteria. Deze kwalitatieve en kwantitatieve criteria zullen in gezamenlijkheid worden ontwikkeld door de deelnemers en de netwerkcoördinator van het Healthy Printing initiatief.

4.5.3. Voorkeursingrediënten

De deelnemers maken waar mogelijk gebruik van voorkeursmaterialen of “positive lists” die zijn ontworpen om gezond drukwerk te ondersteunen. Op deze manier fungeren de deelnemers als koplopers in de markt en versnellen ze de voortgang van de sector.

4.6. Geprefereerd Inkopen

Inkopers prefereren leveranciers en producenten die kunnen aantonen dat ze aan de voorgaande criteria voldoen (op een kostenefficiënte manier).

5. Deelnemer van de Healthy Printing Charter

Bedrijfsnaam:

Adres:

Email:

Datum:

Handtekening gemachtigde:

Annex 1: Terminologie. Dezelfde taal spreken.

1. Biocompatibel vs. Composteerbaar

De term “composteerbaar” wordt vaak gebruikt voor bedrukt papier en plastic, maar is niet gestandaardiseerd. Hieronder verhelderende uitleg over een aantal belangrijke termen en praktijken:

- Regelgeving en commerciële definities van “composteerbaar” zijn niet uniform en kunnen aanzienlijk verschillen. Regelgeving staat vaak een percentage materialen toe dat niet is gevalideerd als veilig voor ecosystemen (e.g. Europese Standaard EN 13432);
- Papier of plastic is mogelijk composteerbaar, maar de inkt die wordt gebruikt voor de bedrukking is dat mogelijk niet. In andere woorden: de inkt kan niet veilig worden afgebroken in de natuur;
- Papier of plastic kan worden gecomposteerd onder specifieke (laboratorium)omstandigheden (bijv. onder hoge temperaturen), maar niet als huishoudelijk compost. Hiervoor zijn nieuwe testmethodes beschikbaar¹.
- De term “composteerbaar” kan suggereren dat papier of plastics eenmalig gebruikt dienen te worden en vervolgens bij het compost moeten worden gegooid, terwijl het de voorkeur heeft om papierzvezels of plastic onderdelen herhaaldelijk te recyclen voordat ze worden gecomposteerd;
- Composteerbaar dient niet te worden verward met biobased. Veel biobased producten zijn niet ontworpen om composteerbaar te zijn.

Om die redenen is het Charter gericht op kwaliteitsborging, zodat papier en kunststoffen herhaaldelijk in een cascade kunnen worden hergebruikt om het volle potentieel van vezels en polymeren te benutten. Om dit te bereiken, ondersteunt het Charter het gebruik van chemicaliën in drukwerk en papier die aantoonbaar compatibel zijn met biologische systemen, d.w.z. biocompatibel.

2. “Cascade”

Papierzvezels kunnen met de huidige technologie niet op hetzelfde kwaliteitsniveau gerecycled worden. Ze kunnen alleen worden gedowncycled in een gecontroleerde cascade, waarin vezels zo lang mogelijk gebruikt worden op het hoogst mogelijke kwaliteitsniveau om vervolgens geleidelijk te worden gedowncycled in andere toepassingen. Bijvoorbeeld; een hoogwaardig grafisch papier wordt gerecycled in printpapier, wordt gerecycled

¹ <http://www.okcompost.be/en/recognising-ok-environment-logos/ok-compost-amp-ok-compost-home/>

in kartonnen verpakking, wordt gerecycled in bruin karton, waarna de vezel veilig kan terugkeren naar biologische systemen.

Cascades worden ontwikkeld om de volgende problemen in de papiercyclus op te lossen:

- Papiervezels kunnen slechts een beperkt aantal keren worden gerecycled tot nieuwe producten, omdat zij korter worden in het recyclingproces en uiteindelijk niet meer toepasbaar zijn. Papierrecycling op hetzelfde kwaliteitsniveau is niet mogelijk omdat er een constante toevoer van primaire grondstoffen nodig is om de onbruikbare vezels te vervangen;
- Er komen veel reststromen vrij tijdens de papierproductie waarvoor geen directe toepassing bestaat omdat ze bestaan uit meerdere componenten, waarvan sommigen schadelijk zijn voor ecosystemen;
- De grond en nutriënten die worden gebruikt om hout voor papier te verbouwen, worden sneller verbruikt dan dat ze regenereren. Snelgroeïende grassen en landbouwresten zijn alternatieven voor hout, maar er moet op worden toegezien dat deze grondstoffen niet concurreren met voedselproductie. Erosie en overproductie leiden tot bodemdegradatie, terwijl veel van de biomassa uiteindelijk wordt verbrand of te vervuild is met additieven om de bodem weer te herstellen. Er zijn technologische oplossingen beschikbaar, zoals het verbeteren van de materiaalgezondheid van producten om hun residuen te gebruiken voor bodemherstel, maar deze vereisen collectieve actie door verschillende partijen in de papierketen, evenals ondersteuning door regelgevende instanties.
- De tijd die nodig is om vezels voor papier te produceren is veel langer dan het tijdsbestek voor gebruik en verwijdering of recycling (hoewel dit voor alternatieve bronnen soms niet het geval is). Sommige papierproducten worden slechts één of twee keer gebruikt om vervolgens na enkele uren, weken, of maanden vernietigd te worden, terwijl het vaak jaren duurt om vervangende vezels te produceren.
- Papier van hoge kwaliteit wordt vermengd met inputs van lagere kwaliteit, wat resulteert in downcycling. Bijvoorbeeld, witte vezel wordt met andere laagwaardigere materialen vermengd in verpakkingsproducten en gaat daardoor verloren voor productie van hoogwaardig papier.

Deze problemen vergroten de vraag naar nieuwe grondstoffen, wat ecosystemen verder onder druk zet.

Bovendien wordt het potentieel van papiervezels om bij te dragen aan bodemherstel niet benut, omdat zij verontreinigd zijn met de verkeerde print- en proces chemie. Dit resulteert in uitputting van biologische grondstoffen en bodemkwaliteit.

3. Gezond Drukwerk (Healthy Printing)

De term "gezond" kan op veel verschillende manieren worden geïnterpreteerd, daarom formuleert

het Charter specifieke criteria. In veel gevallen is gezond drukwerk een doel, niet een feit. De criteria om het doel te bereiken zijn;

- Het product, de bijproducten én reststromen, kunnen veilig worden hergebruikt (ook in andere producten) volgens meetbare criteria, en kunnen als voedingsstof terugkeren naar de bodem via compostering. Dit vermindert de kosten voor (afval)verwerking en draagt bij aan een gezondere economie door verbetering van de grondstofproductiviteit.
- Slib dat ontstaat tijdens het recyclingproces is een veilige grondstof voor andere toepassingen. Dit bevordert ook de economische haalbaarheid voor slib als een grondstof.
- Waterkwaliteitsnormen worden niet in gevaar gebracht en afvalwaterbehandeling tijdens het recyclingproces verloopt efficiënter. Dit verlaagt de kosten voor waterzuivering.
- Producten gaan verder dan wettelijke voorschriften, zijn veilig voor gebruik en hergebruik volgens de hoogste standaarden, en hebben geen negatieve impact op mensen, lucht-, water- en bodemkwaliteit.

4. Papier

De term “papier” wordt vaak gebruikt om complexe producten te omschrijven die naast papiervezel ook allerlei additieven bevatten om hun technische prestaties te verbeteren. In de context van het Charter wordt de term “papier” gebruikt voor het beschrijven van zowel de primaire grondstof als het voltooide, gecoate, of geoptimaliseerde product.

Het begrip “papierproducten” wordt gebruikt om te verwijzen naar o.m. bedrukt tissuepapier en/of karton, evenals papieren bedekkingen op bijvoorbeeld wandplaat.

5. Gerecycled papier

De term “gerecycled” papier wordt veel gebruikt, maar betekent in de praktijk vaak downcycling. De papiervezel raakt namelijk beschadigd tijdens het recyclingproces, waardoor vezels maar een beperkt aantal keren gerecycled kunnen worden. Daarnaast ontstaan er vaak toxische reststromen tijdens dit “recycling” proces. Bovendien worden meestal alleen de hoogwaardige vezels gerecycled. Het overige slib, wat bestaat uit korte vezels, inktresten, proceschemie, etc. wordt doorgaans verbrand en in sommige gevallen gebruikt voor laagwaardige toepassingen. De term “gerecycled” is dus zeer generiek en zegt weinig over de kwaliteit van het papier of de processen.